

EEN STAATSLENING UIT 1576 ALS GENEALOGISCHE BRON

In het stadsarchief van Veurne bevinden zich onder nrs. 868 en 869 twee volumineuse registers betreffende een lening van de XVII Provincieën, gedaan in jaren 1576—1577 bij de ingezetenen van de kasselrij Veurne (1).

Deze lening was een verplichte lening, omdat door de grote ontvolking van de kasselrij, het quota van de kasselrij in de globale belasting ("transport") niet kon opgebracht worden. De beeldenstorm (1566) die vooral in het Westkwartier hevige woedde, de jacht op de geuzen (Alva), de muitende en plunderende Spaanse troepen en de pest hadden immers zeer vele inwoners van de kasselrij doen vluchten naar andere gebieden (2).

De Veurnse kroniekschrijver Pauwel Heinderycx (1633—1687) schrijft in zijn *Jaerboeken van Veurne en Veurneambacht* (3) het volgende over deze staatslening:

Geduerende dat de algemeene staten seer sorchvuldich werckten om de Spagniaerden ende uutlantsche soldaten uut den lande te verdrijven, waren de leden van Vlaenderen uutmene besorcht om geldt bij een te krijen ten eynde de oncosten des oorlogs te betalen. Het gemeente niet willende belasten met groote schattingen, bevolen sy, dat alle de rijkste lieden, elck naevolgens syner bestaetheyt, aen den staet eene somme geldt souden in leeninge geven, ende men daer voor renten t'hunnen profijte soude vercennen.

Het magistraet van Veurneambacht betrachte de rijkste lieden van hunlieder jurisdictie te bewegen aen die vrage te voldoen; maar gelijk een ider, als het er op aencomt van geldt te langhen, gemeenlick seer traech is, was het hier oock alsoo; daerom het magistraet de ongewillige, elck volgens sijne middelen, taxeerde te geven drije, vier, vijf ofte ses ponden grooten; welcke heffinge van Veurneambacht alleen opbrocht de somme van twee-en-dertich duyst twee honderd ende negenthien ponden paresys. De leden van Vlaenderen vercenden aen ideren besonderen bij een rentebriefken den penninck 16e geldende, het bedragh hunner leeninge, ende sij verbonden daer over den impost der provincie. Dese rentekens, die state-leeningrentekens genaemt werden, zijn noch in wesen; onlanx heeft men er selfs eenige verlopen van betaelt. (P. Henderijckx schrijft dit rond 1680).

(1) SAV 869: *Tauxatie ten laste van de insetenen van den lande van Veurneambacht metten vassalen ommé den raet van staten van de XVII provinciën te annoteren 1576—1577.*

SAV 868: Lening gedaan bij de ingezetenen van Veurneambacht aan de Staten van XVII provincieën in de jaren 1576 en 1577 *gheseyt Statenleening renten*, met de laatste verhoofdingen 1680—1686. Bevat ook een alfabetische index op familienamen.

Dit archiefbescheid heeft betrekking op de kasselrij (het platteland rond de stad) Veurne. Eigenlijk hoort het niet thuis op het stadsarchief, maar in het rijksarchief. Anderzijds is voor Veurne de scheiding dan ook weer niet zo voor de hand liggend, daar in 1586 de stad en de kasselrij zich verenigden in één bestuur. Wie dus opzoekingen doet betreffende inwoners van de dorpen van de kasselrij Veurne raadplege ook best het stadsarchief, thans bewaard in het voormalige landhuis (Grote Markt).

(2) In de periode 1550—1575 was de bevolking van de kasselrij Veurne stabiel met een 23.000-tal inwoners. In 1578—79 was dit reeds gedaald tot 11.000 en in 1580—1589 tot amper 4.000. In 1610—14 was dit nog steeds slechts 10.000 om pas in 1625 terug het peil van 50 jaar eerder te bereiken. (P. VANDEWALLE, *De Geschiedenis van de landbouw in de kasselrij Veurne (1550—1645)*, Historische Uitgaven Gemeentekrediet, nr. 66, 1986, p. 79).

(3) P. HEINDERYCK, *Jaerboeken van Veurne en Veurneambacht*, handschrift in druk uitgegeven door E. Ronse, 4 dln., Veurne 1861.

Deze lening had een zeer lange looptijd. Tot 100 jaar later werden nog steeds renten uitgekeerd, en dit uiteraard aan de erfgenamen. In het register 868 treffen we dan ook uitgebreide genealogische schema's aan die de rechthebbenden als afstammelingen van de ontleners identificeren. Dergelijke schema's, die dus teruggaan tot 1576, d.i. een eind vóór het begin van de parochieregisters leveren genealogisch erg waardevolle informatie op. Een voorbeeld :

SAV 869 f° 9 :

Pervijse : Rla. Jacob Donche C iij.xx xij £ p

Modo Jeerom Donche fs Jacobs te Ramscappelle Jan Donche fs Jacobs te Casenkinckerke, Maykin fia. Iacob Donche uxor Mores de Maghele In Helrevenkinderkercke ende Jacques Donche jonckman in Casenkinckerke alle vier kinderen van Jacob Donche, ende syne w(eduw)e moeder, p(ar) relaes van Hieroon Donche voornoot ghedaen den v.en Xbris 1605.

SAV 868 f° 7v :

Pervijse: Anno 1605 verteeckent op Heroon Donche, Jan Donche, Jacob Donche ende Maijken Donche uxor Mores de Nagel tsamen kynderen van Jacob Donche

anno 1682 Relicta Jacob Donche j.C iij.xx xij £ p

Verteeckent op de naerschreven descenten van Jeroon Donche fs Iacob, mits dat Jacob Donche sijnen broeder es overliden sonder descenten over sulcx competeert alhier deesen Jeroon 1/3 van dese leeninghe es 64 £ p te weten xLvij £ p par moeder doot dat sijne hoirs vertransp(orte)ert hebben an P(iete)r Guilebert en(de) in sijn sterfh(uis)e es vercocht an Jo(nke)r Nicolais Gabriel Larnout fs Jans, rest alhier voor dhoirs Jeroon Donche dat quam van sijn broeder 1/12 es xvj β

1/240 Dannof omme Jo(ffrouw)e Ianneken Donche uxor S(ieu)r P(iete)r Revaert woone(nde) tot Pervijse 1/4 van 1/5 van tvoorsch(reve)n 12e ofte 1/240 comt xvj β

1/240 De hoirs van dheer Francois Donche fs Ians de zoone Jeroon voorseijt oock xvj β

1/240 Fran(ciscu)s Loovoet tot Oostkercke en(de) Anne Margriete Missu tot Stavel kijndren van Jossincken Donche fs Ian de zoone Jeroon oock xvj β

1/240 Andries va(n) Woude fs P(iete)r tot Nieuport, en(de) Norbert va(n) Woude tot Caeskercke geproc(eer)t bij Petronelle fs Jan Donche voors(eijt) gelijk deel xvj β

1/60 Een vijfde van tvoor(seid)e 12e ofte 1/60 competeert Jo(ffrouw)e Janneken Donche fs Jaques de zoone Jeroon woonen(de) tot Rijssel wed(uw)e van S(ieu)r Jan Boeteman comt iij £ iij β

1/60 Dheer Jaques Donche fs Dh(ee)r Louis de zoone Jheroon, en(de) de kynderen van dh(ee)r Gillis Dieusaert gewonnen bij Jo(ffrouw)e Elisabeth fs den selven dh(ee)r Louis Donche woonen(de) tot Ipre competeert gel(ijk) part iij £ iij β

1/120 De descenten van Pieter Donche fs Jeroon gelijk deel wert gereparticeert op de acht kynderen van Jheroon Donche fs P(iete)r de zoone Jeroon voors(eid) voor elcq 1/8 van(de) helft es ider iij β, tsamen in capitael xxxij β

1/120 Jacob Donche fs Pieter voors(eijt) woonen(de) tot Ramscappel oock xxxij β

1/60 De descenten van Guislain Fraijs geprocreert bij Jossincken fs Iheroon Donche voors(eijt) gerecht aen tresteren(de) vijfde van 1/12 es iij £ iij β, te weten voor Joos Fraijs, Louis Fraijs, Pieter Fraijs, Adriaenken Fraijs uxor P(iete)r Vulsteke, Margriete Freijs uxor Adriaen de Cuyper, de kynderen van Guislain Fraijs, de kynderen van Jan Fraijs, de kynderen van Carel Fraijs, en(de) de kynderen van Jaques van Toortelboom geproc(eer)t bij Jossincken Fraijs voor elck 1/9 tsamen 1/60 es iij £ iij β

1/9 Een derde van de bovenschreven Lening Competeren aen Jan Donche fs Iacob voors(eijt) p(ar) moeder en(de) broeder doot es verteeckent op zijne naerschreven descenten, te weten Pieter Donche fs Jan woon(ende) tot Dixmude de kynderen van Jan Donche, Jo(ffrouw)e Tanneken Donche uxor dh(ee)r Louis Vercarre, Cateline Donche wed(uwe) van P(iete)r van Borre, Adriaenken wed(uwe) van Robert de Vinck, en(de) de weese van dh(ee)r Jan Bevaert geproc(eee)rt bij jo(ffrouw)e Marij Donche al kynt en(de) kyntskyn(deren) van Jan Donche fs Ian voors(eijt) elcq gerecht tot 1/6 van 1/3 van tvoorsch(reven) derde tsamen 1/9 comt in capitael xxi £ vi β viij d

1/9 Gelijk 1/9 part compet(eer)t aen Jan fs Jacob Pieren tot Caesk(er)ke, en(de) Jo(ffrouw)e Marie fa Jan Pieren wed(uw)e van dh(ee)r P(iete)r Staessen Den selven Jan en(de) Jacob Pieren kynderen van P(iete)r Pieren geproc(eeer)t bij Christincken fa Jan Donche, mitsg(ader)s Marij fa Jaq(ue)s Willems uxor Pieter Dacquet tot Oostkercke wiens moeder was tvoors(eid)e Christincken tharen 2e huwel(ijke) es hier oock xxi £ vi β viij d

1/9 Gelijk 1/9 compet(eer)t aen Cornelis fs Louis Willems tot Caesk(er)ke, Janneken Willems uxor Jacob Nolf tot Dixmude de vier kynderen van Fran(ciscu)s Keijnooge bij Anna Willems, en(de) de drie kynderen van Anth(on)ijs de Grave bij Maijcken Willems al kynderen van Louis Willems voors(eijt) bij Maijcken fa Jan Donche es hier oock xxi £ vi β viij d

Aengaen(de) tderde compet(erend)e an(de) descenten van Mores de Nagel es verteeckent hier echter desen boucq onder de gonne aldaer gerenvoljeert bij F... van Platse.

Het register is met zorg aangelegd en vergde waarschijnlijk wel enig nauwgezet "burgerlijke-stand" werk om de juiste afstamming van een honderdtal families, die vaak ook nog onderling verwant waren, over een periode van 100 jaar bij te houden.

Voor zover we uit reeds bekende gegevens over deze tak, konden nagaan, is de afstamming gegeven in dit register, juist. De lening werd aangegaan door de weduwe ("Relicta") van Jacob Donche. Uit een leenverheffing weten we dat deze weduwe Johanna Oudolf was en dat haar man, Jacob Donche, overleed rond 1570-1571 (4). De bedragen kloppen allemaal perfect, hoewel er in het originele document nogal wat doorhalingen met correcties erboven voorkomen.

In het schema hebben we de afstammingstabel voorgesteld die aan de hand van de tekst kan opgesteld worden. Alles bijeengeteld vinden we in die ene bladzijde waarop de bovenstaande tekst vermeld is, niet minder dan 75 verschillende personen vermeld, verspreid over 5 generaties en teruggaand tot de 2de helft van de 16de eeuw. En dit is helemaal geen uitzondering !

(4) Men vindt de afstammelingen van de tweede en derde generatie ook terug in een eerder door ons gepubliceerd artikel: P. DONCHE, *De familie Donche in de kasselrij Veurne in de 15de en 16de eeuw*, in: Vlaamse Stam, 1983, pp. 453—463 en 495—505, onder VI. — Jacob Donche x Johanna Oudolf (p. 501). Het register vermeldt de in 1680 nog levende afstammelingen en van de overledenen alleen deze die de schakels vormen met Jacob Donche uit 1576. Afstammelingen van deze Jacob die in 1680 zelf geen levende afstammelingen meer hadden komen dus niet voor in het register. Met deze onvolledigheid dient men dus wel rekening te houden bij consultatie van het register.

Genealogisch schema :

Jacob Donche 192 £

- Jacob Donche, overleden zonder nakomelingen
 - Jerome Donche (48 £ verkocht aan Pieter Guillebert)
(16 £ van broer Jacob)
 - Jan Donche
 - Joanna Donche, gehuwd met Pieter Revaert, wonend te Pervijse 16 β
 - Francois Donche, 16 β
 - Jossine Donche, gehuwd met N. Loovoet 16 β
 - Franciscus Loovoet, wonend te Oostkerke
 - N. Loovoet, gehuwd met Anne Margriete Missu
 - Petronelle, gehuwd met Pieter van Woude 16 β
 - Andries van Woude, wonend te Nieuwpoort
 - Norbert van Woude, wonend te Kaaskerke
 - Jacques Donche
 - Anna Donche, gehuwd met Jan Boeteman, wonend te Rijsel, 3 £ 4 β
 - Louis Donche 3 £ 4 β
 - Jacques Donche, wonend te Ieper
 - Elisabeth, gehuwd met Gillis Dieusart, wonend te Ieper
 - Pieter Donche
 - Jeroom Donche, waarvan 8 kinderen, 32 β
 - Jacob Donche, wonend te Ramskapelle, 32 β
 - Jossine Donche, gehuwd met Guislain Fraijs, 3 £ 4 β
 - Joos Fraijs
 - Louis Fraijs
 - Pieter Fraijs
 - Adriana Fraijs, gehuwd met Pieter Vulsteke
 - Margriete Fraijs, gehuwd met Adriaan de Cuyper
 - Guislain Fraijs
 - Jan Fraijs
 - Karel Fraijs
 - Jossine Fraijs, gehuwd met Jacques van Tortelboom
 - Jan Donche
 - Jan Donche 21 £ 6 β 8 d
 - Pieter Donche, wonend te Diksmuide
 - Jan Donche
 - Anna Donche, gehuwd met Louis Vercarre
 - Cateline Donche, gehuwd met Pieter van Borre
 - Adriana Donche, gehuwd met Robert de Vinck
 - Maria Donche, gehuwd met Jan Bevaert
 - Christine Donche, 21 £ 6 β 8 d
(1e maal gehuwd met Pieter Pieren)
 - Jan Pieren
 - Maria Pieren, gehuwd met Pieter Staessen
 - Jacob Pieren
 - Jan Pieren, wonend te Kaaskerke
(2e maal gehuwd met Jacques Willems)
 - Marie Willems, gehuwd met Pieter Dacquet, wonend te Oostkerke
 - Marie Donche, gehuwd met Louis Willems, 21 £ 6 β 8 d
 - Cornelis Willems, wonend te Kaaskerke
 - Joanna Willems, gehuwd met Jacob Nolf, wonend te Diksmuide
 - Anna Willems, gehuwd met Frans Keijnoge, waarvan 4 kinderen
 - Maria Willems, gehuwd met Antonis de Grave, waarvan 3 kinderen
 - Maria Donche, gehuwd met Mores de Nagele

P. DONCHE